

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Środowiska

KSI.410.002.07.2020

Tekst jednolity*

Pan
Paweł Makuch
Prezydent Miasta Pruszkowa
ul. J.I. Kraszewskiego 14/16
05-800 Pruszków

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

* Uwzględniono zmiany wprowadzone Uchwałą Zespołu Orzekającego Komisji Rozstrzygającej w Najwyższej Izbie Kontroli z dnia 22 kwietnia 2021 r.

P/20/045 – *Funkcjonowanie systemu gospodarki odpadami komunalnymi i użytkowymi oraz transgraniczne przemieszczanie odpadów*

Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miejski w Pruszkowie ¹ , ul. J. I. Kraszewskiego 14/16, 05-800 Pruszków
Kierownik jednostki kontrolowanej	Paweł Makuch, Prezydent Miasta Pruszkowa ² od 22 listopada 2018 r., Poprzednio, w okresie objętym kontrolą, funkcję Prezydenta Miasta pełnił Jan Starzyński, od 12 listopada 1998 r. do 22 listopada 2018 r. <p style="text-align: right;">(akta kontroli str. 5-11)</p>
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Zapewnienie właściwego odbioru i zagospodarowania wytwarzanych odpadów komunalnych oraz nadzór nad rynkiem odpadów komunalnych na terenie gminy.2. Prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie sposobu postępowania z odpadami komunalnymi.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2016 r. do dnia zakończenia kontroli, z wykorzystaniem dowodów sporządzanych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Środowiska
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Waldemar Brodziuk, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KSI/47/2020 z 28 września 2020 r.2. Joanna Rogulska, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KSI/49/2020 z 6 października 2020 r. <p style="text-align: right;">(akta kontroli str. 1-4)</p>

¹ Dalej: *Urząd Miasta* lub *UMP*.

² Dalej: *Prezydent Miasta*.

³ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, dalej: *ustawa o NIK*.

I. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W latach 2016-2020 (do 30 września) gminny system gospodarowania odpadami komunalnymi obejmował wyłącznie nieruchomości zamieszkałe. Prezydent Miasta zapewnił właścicielom nieruchomości możliwość selektywnego zbierania odpadów komunalnych, w tym określił zakres i sposób ich zbierania oraz zapewnił mieszkańcom dostęp do punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych⁵.

Stawka opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi i stawka opłaty podwyższonej były ustalane poniżej maksymalnej wysokości określonej w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach⁶, jednak środki z opłat od mieszkańców w latach 2017-2020 (do 30 czerwca) nie były wystarczające na pokrycie kosztów zagospodarowania odpadów.

W mieście Pruszków⁷, w okresie objętym kontrolą, osiągane były poziomy przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych. Roczne sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi były terminowo przekazywane Marszałkowi Województwa Mazowieckiego⁸ i Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska w Warszawie (WIOŚ). Prezydent Miasta prowadził działania informacyjne i edukacyjne w zakresie postępowania z odpadami komunalnymi.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły m.in.:

- nierzetelnego nadzoru Prezydenta Miasta nad realizacją umowy nr OSO/48/2017 z 28 kwietnia 2017 r., zawartej z [...]*) w zakresie świadczenia usług odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych z terenu nieruchomości zamieszkałych, co spowodowało, że w 2019 r. odebrano 661,11 Mg, a w 2020 r. – 358,280 Mg selektywnie zebranych frakcji papieru i frakcji tworzyw sztucznych jako odpadów zmieszanych;
- nieaktualizowanej ewidencji umów na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli niezamieszkałych nieruchomości;
- nierzetelnego rozliczania miesięcznych sprawozdań z realizacji umów na świadczenie usług związanych z odbieraniem i zagospodarowaniem odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych za lata 2016-2020 (do 30 czerwca);
- nienaliczania opłat podwyższonych w przypadkach stwierdzonych nieprawidłowości w zakresie segregacji odpadów przez mieszkańców;
- przypadków nierzetelnej kontroli deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi z lat 2016-2020;
- przypadków nierzetelnego rozliczania faktur z realizacji umowy nr WOS/57/2020 z 19 maja 2020 r. zawartej pomiędzy Prezydentem Miasta, a [...]*) na *Świadczenie usług związanych z odbieraniem i zagospodarowaniem odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych na terenie miasta Pruszkowa oraz ich zagospodarowaniem.*

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej. W niniejszym wystąpieniu sformułowano ocenę w formie opisowej.

⁵ Dalej: PSZOK.

⁶ Dz. U. z 2020 r. poz. 1439, ze zm., dalej: *ucpg*.

⁷ Dalej: *Miasto*.

⁸ Dalej: *Marszałek*.

II. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁹ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Zapewnienie właściwego odbioru i zagospodarowania wytwarzanych odpadów komunalnych oraz nadzór nad rynkiem odpadów komunalnych na terenie gminy

Opis stanu faktycznego

1. W latach 2016-2020 (do 30 czerwca) Prezydent Miasta zapewnił odbiór i zagospodarowanie odpadów z terenu nieruchomości zamieszkałych. Nie miał on jednak informacji o liczbie nieruchomości zamieszkałych w latach 2016-2019 (w 2020 r. wykazał 5 341 obiektów mieszkalnych¹⁰), a jedynie dysponował liczbą złożonych deklaracji, która wynosiła: w 2016 r. – 6 166 szt., 2017 r. – 6 059 szt., w 2018 r. – 6 202 szt., w 2019 r. – 6 284 szt.

(akta kontroli str. 25-32, 176-178)

Jak wyjaśnił Prezydent Miasta: *Ilość złożonych deklaracji nie jest jednoznaczna z faktyczną ilością nieruchomości zamieszkałych położonych na terenie miasta ze względu na fakt, że zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach dopuszcza się złożenie odrębnych deklaracji dla poszczególnych części budynków, w przypadku nieruchomości zabudowanych budynkami wielkolokalowymi.*

(akta kontroli str. 64-70)

Ponadto Prezydent Miasta wyjaśnił, że: *Liczba nieruchomości zamieszkałych jest weryfikowana na bieżąco na podstawie systemu informacji przestrzennej Miasta Pruszkowa (e-mapa), która jest aktualizowana na bieżąco i porównywana ze stanem faktycznym w terenie. Weryfikacja odbywa się też w sposób ciągły za pośrednictwem wykonawcy odbioru odpadów komunalnych, który posiadając wykaz nieruchomości objętych umową (do każdej nieruchomości przypisane są pojemniki), sprawdza czy na trasie przejazdu znajdują się budynki nieobjęte systemem odbioru odpadów lub też, czy są wystawiane pojemniki/worki przed budynki, które nie są w wykazie wykonawcy.*

(akta kontroli str. 149-152)

Systemem odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych nie objęto nieruchomości niezamieszkałych.

(akta kontroli str. 25-32)

Prezydent Miasta, na podstawie półrocznych sprawozdań składanych przez podmioty odbierające odpady komunalne, dysponował danymi dotyczącymi ilości i rodzaju odebranych odpadów komunalnych oraz sposobu ich zagospodarowania.

Łączna masa odpadów odebranych z terenu nieruchomości zamieszkałych wyniosła:

- w 2016 r. – 16 965,680 Mg, w tym 4 591,740 Mg zebrano selektywnie, co stanowiło 27,1% łącznej masy odebranych odpadów;
- w 2017 r. – 18 030,870 Mg, w tym 5 155,240 Mg zebrano selektywnie, co stanowiło 28,6% łącznej masy odebranych odpadów;

⁹ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej. W niniejszym wystąpieniu sformułowano oceny cząstkowe w formie opisowej.

¹⁰ W trakcie kontroli NIK Prezydent Miasta przedstawił dokument pn. *Szczegółowa Inwentaryzacja Źródeł Ogrzewania na terenie Gminy Miasta Pruszków. Raport z inwentaryzacji z 2020 r.*, wskazujący, że obiektów mieszkalnych jest 5341.

- w 2018 r. – 18 130,428 Mg, w tym 5 144,078 Mg zebrano selektywnie, co stanowiło 28,4% łącznej masy odebranych odpadów;
- w 2019 r. – 18 881,710 Mg, w tym 4 031,300 Mg zebrano selektywnie, co stanowiło 21,3% łącznej masy odebranych odpadów.

Łączna masa odpadów odebranych z terenów nieruchomości niezamieszkałych wyniosła:

- w 2016 r. – 8 897,481 Mg, w tym 4 430,221 Mg selektywnie zebranych, co stanowiło 49,8% łącznej masy odebranych odpadów;
- w 2017 r. – 6 707,056 Mg, w tym 2 522,043 Mg selektywnie zebranych, co stanowiło 37,6% łącznej masy odebranych odpadów;
- w 2018 r. – 5 782,711 Mg, w tym 2 220,662 Mg selektywnie zebranych, co stanowiło 38,4% łącznej masy odebranych odpadów;
- w 2019 r. – 3396,338 Mg, w tym 515,956 Mg selektywnie zebranych, co stanowiło 15,2% łącznej masy odebranych odpadów.

(akta kontroli str. 26-32)

Prezydent Miasta nie zlecał przeprowadzania badań morfologii odpadów.

(akta kontroli str. 56-61,158)

2. Podmioty wpisane do prowadzonego w Urzędzie Miasta rejestru działalności regulowanej, odbierające odpady z nieruchomości zamieszkałych oraz niezamieszkałych, w okresie objętym kontrolą, składały półroczne sprawozdania w terminie wskazanym w art. 9n ust. 2 ucp¹¹. Jeden podmiot¹², z 25 zarejestrowanych, nie złożył sprawozdania za 2016 r. w terminie.

(akta kontroli str. 16-24, 166-168)

Prezydent Miasta wzywał podmioty odbierające odpady komunalne do uzupełnienia i/lub poprawienia sprawozdań za lata 2016-2019:

- za 2016 r. – 4 podmioty z 25 zobowiązanych, w tym: 3 wezwania dotyczyły I półrocza 2016 r., 1 wezwanie dotyczyło II półrocza 2016 r.; 3 wezwania były wystawione w związku z nierzetelnością sporządzonego sprawozdania, a 1 w związku z niezłożeniem sprawozdania w terminie;
- za 2018 r. – 7 podmiotów¹³ z 23 zobowiązanych do złożenia sprawozdania za II półrocze 2018 r. Wezwania były wystawione w związku z koniecznością uzupełnienia sporządzonych sprawozdań.

(akta kontroli str. 752, 754)

Jak wyjaśnił Prezydent Miasta: *Wysłane wezwania do podmiotów odbierających odpady komunalne z terenu miasta, składających sprawozdania dotyczyły weryfikacji lub doprecyzowania niejasności dla organu przyjmującego te dokumenty. Sprawozdania zostały przez podmioty poprawione. Zgodnie z art. 9zc ust. 1. ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach – przy ustalaniu wysokości kar pieniężnych, o których mowa w art. 9x ust. 1 pkt 2-4, art. 9xa pkt 2, art. 9xaa pkt 1, art. 9xb pkt 1, art. 9y ust. 1 pkt 2-4 i art. 9z ust. 1 pkt 2 i ust. 4, właściwy organ bierze pod uwagę stopień szkodliwości czynu, zakres naruszenia oraz dotychczasową działalność podmiotu. W przepisach nie określono, jakie błędy/niejasności/dane wymagające doprecyzowania należy uznać za nierzetelność w sprawozdaniu, co skutkowałoby nałożeniem kary. W związku ze skorygowaniem*

¹¹ W brzmieniu obowiązującym do 12 sierpnia 2019 r.

¹² Sprawozdanie zerowe podmiotu odbierającego odpady komunalne od właścicieli nieruchomości za I półrocze 2016 r. (PHU).

¹³ W I półroczu 2018 r. 7 podmiotów zostało wezwanych 2 razy, jeden podmiot 5 razy w zakresie: sprawozdań dot. umów indywidualnych, sprawozdań dot. odbioru odpadów od mieszkańców na podstawie umowy z UMP oraz informacji o zabranych odpadach z PSZOK; w II półroczu 2018 r. jeden podmiot został wezwany 2 razy.

sprawozdań nie było podstaw do wszczęcia postępowania wobec czego należało odstąpić od wymierzenia kary względem podmiotu składającego sprawozdanie. Skorygowane niejasności nie miały wpływu na gospodarkę odpadami prowadzoną przez zakład. [...] Sprawozdanie przesłane przez PHU [...] zostało złożone przez podmiot po terminie. Ze względu na fakt, że PHU [...] faktycznie nie odbierało odpadów z terenu naszej gminy odstąpiono od naliczenia kary. W 2016 r. nie było jeszcze jasno sprecyzowanych przepisów oraz interpretacji, jak gminy mają traktować przedsiębiorców wpisanych do rejestru, ale nieprowadzących aktywnie swojej działalności. Dotyczyło to faktu, czy przedsiębiorca jest zobowiązany składać sprawozdania zerowe. Późniejsze interpretacje prawne były już jednoznaczne.

(akta kontroli str. 166-168)

Realizując obowiązek wynikający z art. 9q ust. 2 ucpg, Prezydent Miasta terminowo przekazywał roczne sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za lata 2015-2018 Marszałkowi i WIOŚ.

Zgodnie z art. 12a ust. 2 ucpg¹⁴, termin na przekazanie sprawozdania za rok 2019 został przesunięty na 31 października 2020 r. Marszałek wzywał Prezydenta Miasta do dokonania korekt jednego sprawozdania¹⁵. Wezwanie dotyczyło korekty masy odpadów wskazanych w dziale Vd oraz Vf.

Jak wyjaśnił Prezydent Miasta: *korekta sprawozdania dotyczyła zmian w dziale Vd oraz dziale Vf, w zakresie:*

- *korekty masy odpadów budowlanych i rozbiórkowych będących odpadami komunalnymi przygotowanych do ponownego użycia, poddanych recyklingowi i innym procesom odzysku z odpadów odebranych i zebranych z terenu miasta, wynikająca z uwzględnienia masy przedmiotowych odpadów zebranych w PSZOK (dział Vd);*
- *weryfikacji informacji o osiągniętym poziomie recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych. Korekta była przekazana w terminie określonym art. 9r ust. 2 ucpg.*

(akta kontroli str. 156-159)

3. W latach 2016-2019 osiągnięto wymagane przepisami poziomy:

- *recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła (w 2016 r. osiągnięto 30,51% przy wymaganych 18%, w 2017 r. osiągnięto 34,69% przy wymaganych 20%, w 2018 r. osiągnięto 34,84% przy wymaganych 30%, w 2019 r. osiągnięto 46,25% przy wymaganych 40%);*
- *masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w stosunku do masy takich odpadów wytworzonych w 1995 r. (w 2016 r. osiągnięto 0,04% przy dopuszczalnych 45%, w 2017 r. osiągnięto 0,001% przy dopuszczalnych 45%, w 2018 r. osiągnięto 0,02% przy dopuszczalnych 40%, w 2019 r. osiągnięto 0,002% przy dopuszczalnych 40%);*
- *recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami, innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych (w 2016 r. osiągnięto 94,53% przy wymaganych 42%, w 2017 r. osiągnięto 99,80% przy wymaganych 45%, w 2018 r. osiągnięto 97,60% przy wymaganych 50%, w 2019 r. osiągnięto 98,9% przy wymaganych 60%).*

(akta kontroli str. 753)

¹⁴ Zgodnie z art. 7 ust. 2 ustawy z dnia 14 maja 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenieniem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz. U. z 2020 r. poz. 875, ze zm.) sprawozdania za 2019 r., o których mowa w art. 9q tej ustawy, przekazuje się w terminie do 31 października 2020 r.

¹⁵ Dotyczy sprawozdania Prezydenta Miasta za rok 2017.

W okresie objętym kontrolą obowiązywały 4 uchwały Rady Miasta Pruszkowa (lub Rady Miejskiej w Pruszkowie)¹⁶ w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz określenia stawki tej opłaty¹⁷. We wszystkich uchwałach Rada dokonała wyboru metody, która stanowiła iloczyn liczby mieszkańców zamieszkujących daną nieruchomość i stawki opłaty. Uchwałą Rady nr X.100.2015 z 27 sierpnia 2015 r. ustalono następujące stawki opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi: 11 zł w przypadku odpadów komunalnych zbieranych i odbieranych w sposób selektywny oraz 20 zł w przypadku, gdy odpady komunalne nie były zbierane i odbierane w sposób selektywny. Uchwałą Rady nr XXXI.334.2017 z 27 kwietnia 2017 r. ustalono następujące stawki opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi: 12 zł w przypadku odpadów komunalnych zbieranych i odbieranych w sposób selektywny oraz 21 zł w przypadku, gdy odpady komunalne nie były zbierane i odbierane w sposób selektywny. Kolejnymi uchwałami Rady (uchwała nr VIII.86.2019 z 30 maja 2019 r., uchwała nr XX.228.2020 z 30 kwietnia 2020 r.) zostały zmienione stawki najpierw na 17 zł (zbieranie i odbiór selektywny) i na 28 zł (zbieranie i odbiór w sposób nieselektywny) potem – odpowiednio – na 35 zł i na 70 zł. Ustalając stawki opłat nie dokonywano szczegółowej kalkulacji kosztów, nie zwracano się do prowadzących instalacje albo podmiotów odbierających odpady o podanie kosztów zagospodarowania odpadów.

(akta kontroli str. 87-107, 346-356, 420-421, 427-428)

Jak wyjaśnił Prezydent Miasta: *W całym okresie objętym kontrolą ustalone stawki opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi od mieszkańców równoważyły dochody z wydatkami:*

- *wymienione stawki w wysokości 12 zł i 21 zł pokrywały koszty funkcjonowania systemu odbioru odpadów komunalnych z nieruchomości;*
- *stawki w wysokości 35 zł i 70 zł ustalono w oparciu o ofertę przetargową złożoną przez oferenta na przetarg nieograniczony, ilość mieszkańców Pruszkowa, ilość złożonych deklaracji, koszty administracyjne funkcjonowania systemu, koszty funkcjonowania PSZOK, koszty związane z zakupem pojemników na odpady segregowane, ilość odpadów na terenie gminy.*

W kwestii braku w przeprowadzonych analizach kalkulacji stawek opłat, wariantów przy których system gospodarowania odpadami zostałby zbilansowany Prezydent Miasta wyjaśnił: *Przepisy wprost nie określają szczegółowo jakie elementy powinny być zawarte w uzasadnieniu do uchwały. Informacje dotyczące określenia wydatków związanych z funkcjonowaniem systemu odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych z nieruchomości wymuszają jednoznacznie konieczność zaplanowania w budżecie dochodów o tej samej wysokości. Zastosowanie wariantów kalkulacji stawek nie jest możliwe ze względu na konieczność bilansowania się systemu, ponadto wydatki składają się z konkretnie określonych elementów, których nie ma możliwości wariantować. Całość wyliczonych wydatków (która jest równoważna z dochodami) jest podstawą do określenia wysokości stawki za odbiór odpadów od mieszkańców.*

(akta kontroli str. 98-107)

W okresie objętym kontrolą Rada, na podstawie art. 61 ust. 1 i 2 ucpg, podjęła jedną uchwałę¹⁸ w sprawie określenia terminu, częstotliwości i trybu uiszczenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. W uchwale określono, że opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi uiszcza się kwartalnie z dołu – do

¹⁶ Dalej: *Rada*.

¹⁷ Uchwała nr X.100.2015 z 27 sierpnia 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 7803), uchwała nr XXXI.334.2017 z 27 kwietnia 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 4849), uchwała nr VIII.86.2019 z 30 maja 2019 r. (Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 8421), uchwała nr XX.228.2020 z 30 kwietnia 2020 r. (Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 5899).

¹⁸ Uchwała nr XIX.209.2016 Rady Miejskiej w Pruszkowie z 28 kwietnia 2016 r. w sprawie terminu, częstotliwości i trybu uiszczania opłat za gospodarowanie odpadami (Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 5106).

15 kwietnia (za I kwartał), 15 lipca (za II kwartał) i 15 października (za III kwartał) – oraz z góry za IV kwartał (do 15 grudnia). Przedmiotową opłatę uiszcza się w kasie UMP lub przelewem na jego rachunek bankowy.

(akta kontroli str. 431- 432)

W Urzędzie Miasta nie pozyskiwano dochodów ze sprzedaży surowców wtórnych i produktów przygotowanych do ponownego użycia, a w konsekwencji nie ustalano stawek opłat z uwzględnieniem regulacji zawartych w art. 6k ust. 2b ucpg.

Jak wyjaśnił Prezydent Miasta: *Gmina bezpośrednio nie pozyskuje dodatkowych środków finansowych z ich sprzedaży. Pośrednio ich sprzedaż przez wykonawcę usługi wpływa na wysokość oferty, a to z kolei ma bezpośredni wpływ na ustalenie wysokości stawek opłat dla mieszkańców. Wykonawca usługi odbioru odpadów komunalnych z nieruchomości składa ofertę przetargową z uwzględnieniem prowadzenia całej gospodarki odpadami na terenie gminy łącznie z zagospodarowaniem odpadów komunalnych takich jak surowce wtórne, niezależnie od miejsca ich pozyskiwania – u źródła, czy też z PSZOK. Środki finansowe pozyskane ze sprzedaży surowców są uwzględnione w cenie oferty.*

(akta kontroli str. 53-61)

Na podstawie art. 6k ust. 4 ucpg Rada uchwaliła 3 uchwały w sprawie zwolnienia z części opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. I tak:

- uchwałą nr XIX.210.2016 Rady Miejskiej w Pruszkowie z 28 kwietnia 2016 r. w sprawie zwolnienia w części z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi¹⁹, częściowe zwolnienie zostało określone w wys. 5 zł z miesięcznej stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi przypadającej na każdego członka rodziny wielodzietnej;
- uchwałą nr XIX.216.2020 Rady Miasta Pruszkowa z 23 kwietnia 2020 r. w sprawie zwolnienia w części z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi właścicieli nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi kompostujących bioodpady stanowiące odpady komunalne w kompostowniku przydomowym na terenie Miasta Pruszkowa²⁰ częściowe zwolnienie zostało określone w wys. 4 zł;
- uchwałą nr XIX.217.2020 Rady Miasta Pruszkowa z 23 kwietnia 2020 r. w sprawie zwolnienia w części z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi²¹ częściowe zwolnienie zostało określone w wys. 15 zł i przysługuje rodzinom posiadającym Ogólnopolską Kartę Dużej Rodziny.

Według wyjaśnień Prezydenta Miasta: *Na podstawie art. 6k ust. 4 ucpg rada gminy, w drodze uchwały, może zwolnić w całości lub w części z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy, w części dotyczącej gospodarstw domowych, w których dochód nie przekracza kwoty uprawniającej do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej, o której mowa w art. 8 ust. 1 lub 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1507, 1622, 1690 i 1818), lub rodziny wielodzietne, o których mowa w ustawie z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2019 r. poz. 1390 i 1907) natomiast we wspomnianej uchwale przyznano zniżkę jedynie rodzinom wielodzietnym. Zniżka na podstawie kryterium socjalnego winna być przyznana na podstawie podjęcia przez Radę Miasta Pruszkowa odrębnej uchwały w tym zakresie, a takowa nie została w tym okresie przez Radę podjęta.*

(akta kontroli str. 53-61, 340-345)

¹⁹ Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 5107.

²⁰ Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 5889.

²¹ Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 5890.

Ustalone stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz stawki opłaty podwyższonej za gospodarowanie odpadami komunalnymi były niższe niż maksymalne stawki opłaty określone, odpowiednio, w art. 6k ust. 2a pkt 1 ucpg i art. 6k ust. 3 ucpg.

(akta kontroli str. 346-356, 420-421, 427-428)

W 2016 r. zidentyfikowano i zlikwidowano na terenie Miasta jedno nielegalne wysypisko odpadów komunalnych, tzw. *dzikie wysypisko*. Likwidację sfinansowano ze środków pochodzących z pobranych opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi w wysokości 4 730 zł. W pozostałych latach wydatków na ten cel nie ponoszono.

(akta kontroli str. 50)

5. Za lata 2016-2019 Prezydent Miasta nie posiadał informacji dotyczących kompostowania bioodpadów w kompostownikach przydomowych. Natomiast za rok 2020 wskazał liczbę nieruchomości, które posiadają kompostowniki w ilości 139, a także 452 osoby, które od 1 czerwca 2020 r. korzystają ze zwolnienia w części z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, kompostujące bioodpady stanowiące odpady komunalne w kompostownikach przydomowych.

Jak wyjaśnił Prezydent Miasta: *Uchwała w sprawie zwolnienia w części z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi właścicieli nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi kompostujących bioodpady stanowiące odpady komunalne w kompostownikach przydomowych na terenie Miasta Pruszkowa weszła w życie od 1 czerwca 2020 roku.*

(akta kontroli str. 53-61, 2039)

6. W UMP przygotowano dwa projekty uchwał w sprawie określenia wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, które były tożsame w brzmieniu z uchwalonymi przez Radę uchwałami w tej sprawie²².

Wzór deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, stanowiący załącznik do ww. uchwał Rady, zawierał dane, o których mowa w art. 6m ust. 1a i 1b ucpg.

(akta kontroli str. 354-366)

Szczegółowym badaniem objęto 26²³ losowo wybranych deklaracji/zmian deklaracji, z czego:

- w 24 z 26 deklaracji/zmian deklaracji właściwie wyliczono kwoty opłat za gospodarowanie odpadami (szczegółowy opis w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*),
- 13 z 26 deklaracji/zmian deklaracji zostało złożonych w terminie 14 dni od dnia powstania zmiany.

(akta kontroli str. 1490-1574)

²² Uchwała nr XIX.211.2016 Rady Miejskiej w Pruszkowie z 28 kwietnia 2016 r. w sprawie wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składanej przez właściciela nieruchomości. (Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 5367) oraz uchwała nr XX.229.2020 Rady Miasta Pruszkowa z 30 kwietnia 2020 r. w sprawie wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składanej przez właścicieli nieruchomości położonych na terenie miasta Pruszkowa, na których zamieszkują mieszkańcy, oraz warunków i trybu składania deklaracji za pomocą środków komunikacji elektronicznej (Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 5900).

²³ Ulica Parkowa 10 – deklaracje: z 1 stycznia 2016 r., z 1 lutego 2016 r., z 30 czerwca 2016 r., z 31 lipca 2016 r., z 31 grudnia 2016 r., z 1 lipca 2017 r., z 1 sierpnia 2017 r., z 1 września 2017 r., z 1 listopada 2017 r., z 1 grudnia 2017 r., z 1 stycznia 2018 r., z 1 kwietnia 2018 r., z 1 lipca 2018 r., z 1 października 2018 r., z 1 listopada 2018 r., z 1 lipca 2019 r., z 1 sierpnia 2019 r., z 1 listopada 2019 r., z 1 stycznia 2020 r., z 1 lutego 2020 r., z 1 czerwca 2020 r., z 1 września 2020 r.; ul. Kraszewskiego 14/16 – deklaracje: z 1 grudnia 2019 r., z 1 października 2018 r., z 1 lipca 2017 r.; ul. Cicha 3 – deklaracja z 31 października 2015 r.

7. Od 1 stycznia 2016 r. do 30 czerwca 2020 r. wydatki przeznaczone na sfinansowanie kosztów funkcjonowania systemu gospodarki odpadami na terenie Miasta wyniosły:

- w 2016 r. 7 287 443,92 zł, w tym: na odbiór, transport, zbieranie, odzysk i unieszkodliwianie odpadów komunalnych – 5 844 960 zł; na obsługę administracyjną – 524 840,85 zł;
- w 2017 r. 7 962 520,41 zł, w tym, odpowiednio, 7 466 870,72 zł i 429 357,23 zł;
- w 2018 r. 8 345 417,54 zł, w tym, odpowiednio, 7 727 052 zł i 428 859,15 zł;
- w 2019 r. 9 587 390,54 zł, w tym, odpowiednio, 9 014 894 zł i 426 366,66 zł;
- w 2020 r. (stan na 30 czerwca) 4 026 024,73 zł, w tym, odpowiednio, 3 728 871,35 zł i 324 511,42 zł.

Dochody z tytułu gospodarki odpadami uzyskane w poszczególnych, ww. latach wyniosły (łącznie z kosztami i odsetkami), odpowiednio, 7 294 998,60 zł (w tym dochód z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi – 7 276 308,49 zł), 7 597 580,15 zł (7 574 311,99 zł), 7 961 977,95 zł (7 926 894,20 zł), 9 400 568,19 zł (9 368 172,63 zł), 3 601 208,09 (3 591 191,56 zł).

Zaległości z tytułu opłat od właścicieli nieruchomości zamieszkałych w latach 2016-2019 wynosiły, odpowiednio: 671 705,60 zł, 650 910,98 zł, 751 041,38 zł, 945 525,76 zł.

(akta kontroli str. 50, 134-138)

8. W okresie objętym kontrolą obowiązywało 6 regulaminów utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta²⁴. Regulamin z 2014 r., na podstawie art. 11 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw²⁵, utracił moc z dniem 26 sierpnia 2016 r. Regulaminy zostały uchwalone po zasięgnięciu opinii Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Pruszkowie i określały zasady wskazane w art. 4 ust. 2 ucpg, m.in. wymagania w zakresie prowadzenia selektywnego zbierania odpadów komunalnych obejmującego frakcje: papieru, metalu, tworzyw sztucznych (plastiku), opakowań wielomateriałowych, szkła, odpadów komunalnych ulegających biodegradacji. Ponadto, powstających w gospodarstwach domowych: przeterminowanych leków, zużytych baterii i akumulatorów, innych odpadów niebezpiecznych, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, mebli i innych odpadów wielkogabarytowych, odpadów budowlanych i rozbiórkowych, zużytych opon i odpadów zielonych. W powyższych regulaminach określono również rodzaj i minimalną pojemność pojemników na odpady, a także częstotliwość odbioru odpadów zbieranych w sposób selektywny i odpadów zmieszanych, określono również zasady przyjmowania przez PSZOK ww. odpadów. W regulaminie z 2020 r. zostały uwzględnione wymagania dotyczące selektywnego zbierania odpadów –

²⁴ W okresie objętym kontrolą obowiązywały następujące regulaminy utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta: od 14 lipca 2014 r. do 26 sierpnia 2016 r., wprowadzony uchwałą nr XIV/428/2014 Rady Miejskiej w Pruszkowie z 29 maja 2014 r. w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta Pruszkowa (Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 6181); od 27 sierpnia 2016 r. do 11 października 2017 r., wprowadzony uchwałą nr XXI.238.2016 Rady Miejskiej w Pruszkowie z 30 czerwca 2016 r. w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta Pruszkowa (Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 7441); od 12 października 2016 r. do 17 stycznia 2017 r., wprowadzony uchwałą nr XXII.245.2016 Rady Miejskiej w Pruszkowie z 1 września 2016 r. w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta Pruszkowa (Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 8407); od 18 stycznia 2017 r. do 28 marca 2018 r., wprowadzony uchwałą nr XXVI.285.2016 Rady Miejskiej w Pruszkowie z 15 grudnia 2016 r. w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta Pruszkowa (Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 83); od 29 marca 2018 r. do 12 sierpnia 2020 r., wprowadzony uchwałą nr XLIII.445.2018 Rady Miejskiej w Pruszkowie z 1 marca 2018 r. w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta Pruszkowa (Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 2541, ze zm.); od 13 sierpnia 2020 r., wprowadzony uchwałą nr XXV.262.2020 Rady Miejskiej w Pruszkowie z 29 maja 2014 r. w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta Pruszkowa (Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 8120, ze zm.).

²⁵ Dz. U. z 2015 r. poz. 87.

zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów²⁶ – w zakresie oznaczenia pojemników/worków, w które należy zbierać wybrane frakcje odpadów.

(akta kontroli str. 367-406, 415-419, 429-430, 440-474)

W okresie objętym kontrolą w Mieście obowiązywały także: uchwała nr XXVI.284.2016 Rady Miejskiej w Pruszkowie z 15 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów²⁷ oraz uchwała nr XLIII.444.2018 z 1 marca 2018 r. w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług dotyczących odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów²⁸, określające frakcje odpadów odbieranych w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Uchwały te określały również częstotliwość odbierania odpadów komunalnych z zabudowy jednorodzinnej i wielorodzinnej oraz sposób świadczenia usług przez PSZOK. Ponadto, określono w nich m.in. sposób zgłaszania przez właścicieli przypadków niewłaściwego świadczenia usług przez podmiot prowadzący PSZOK oraz możliwość odbioru i zagospodarowania: przeterminowanych leków, dostarczanych przez właścicieli do odpowiednio oznaczonych pojemników, zużytych baterii i akumulatorów, dostarczanych do odpowiednio oznaczonych pojemników, zlokalizowanych w wyznaczonych obiektach położonych na terenie Miasta.

(akta kontroli str. 433-439, 609-614)

9. Nieruchomości niezamieszkałe nie zostały objęte przez Miasto systemem gospodarowania odpadami. Urząd Miasta prowadził ewidencję umów na odbieranie odpadów komunalnych zawartych pomiędzy podmiotem odbierającym odpady a właścicielem nieruchomości niezamieszkałej. Ewidencja była prowadzona wg podmiotów odbierających odpady, gdzie do każdego były przypisane adresy nieruchomości niezamieszkałych. W ewidencji nie było danych dotyczących daty zawarcia umowy, czasu na jaki umowa została zawarta, numeru umowy. Liczba nieruchomości niezamieszkałych wynosiła odpowiednio: w 2016 r. – 1173, w 2017 r. – 1185, w 2018 r. – 1278, w 2019 r. – 1306. Natomiast z prowadzonej w UMP ewidencji wynika, że w 2019 r. podpisanych było 1243 umów (szczegółowy opis w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli str. 26-32)

Jak wyjaśniła naczelnik Wydziału Ochrony Środowiska UMP²⁹: *Zgodnie z zapisami art. 3 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach jest to zadanie własne gminy. Jednym z obowiązkowych zadań określonych w art. 3 ust.3 pkt. 3) jest prowadzenie w formie umożliwiającej przekazywanie informacji elektronicznej, ewidencję umów zawartych na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości w celu kontroli wykonywania przez właścicieli nieruchomości i przedsiębiorców obowiązków wynikających z ustawy.*

Miasto Pruszków prowadzi taką ewidencję umów, która powstała i jest aktualizowana na podstawie informacji przekazywanych przez przedsiębiorców wpisanych do rejestru działalności regulowanej. Dane, które są podstawą ewidencji są zawarte w sprawozdaniach za poszczególne okresy czasu.

Baza danych jest aktualizowana po zakończeniu każdego okresu sprawozdawczego poprzez dopisywanie do istniejącego już rejestru nowych, zawartych przez

²⁶ Dz. U. z 2019 r. poz. 2028, dalej: rozporządzenie MŚ ws. selektywnego zbierania odpadów.

²⁷ Dz. Urz. Woj. Maz. z 2017 r. poz. 82.

²⁸ Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 2540.

²⁹ Dalej: Naczelnik.

przedsiębiorców, umów, jak również w przypadku przekazania informacji o rozwiązaniu umowy są one usuwane z ewidencji. Wnoszenie nowych danych w trakcie aktualizacji nie jest rejestrowane terminowo, dlatego nie ma możliwości wydzielenia danych za poszczególne lata.

Umowy te są kontrolowane w zależności od potrzeb, przede wszystkim w przypadku konieczności potwierdzenia, czy dany podmiot zlokalizowany na terenie miasta może być źródłem niekontrolowanego podrzucania odpadów do pojemników, które są własnością mieszkańców, czy też wspólnot mieszkaniowych. Dodatkowo na tym etapie potwierdzamy posiadanie bądź brak umów poprzez współpracę z funkcjonariuszami Straży Miejskiej. Docelowo dane są potwierdzane w terenie.

(akta kontroli str. 71-86)

W UMP, w 2020 r. zaplanowano 7 kontroli podmiotów wpisanych do rejestru działalności regulowanej³⁰ (z czego w przypadku 5 kontroli po wysłaniu zawiadomienia o wszczęciu postępowania kontrolnego podmioty złożyły wnioski o wykreślenie z rejestru działalności regulowanej, natomiast 1 kontrola na dzień zakończenia czynności kontrolnych przez NIK pozostawała w toku.

(akta kontroli str. 133)

Badaniem objęto jedną kontrolę³¹, którą przeprowadzili pracownicy Urzędu Miasta na podstawie upoważnienia Prezydenta Miasta wydanego zgodnie z art. 379 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska³², z której sporządzono protokół kontroli. Kontrola nie wykazała uchybień, które naruszałaby warunki wykonywania działalności.

(akta kontroli str. 237-336)

W latach 2016-2020 przeprowadzono 31 kontroli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, z czego: w 2016 r. – 10 kontroli (2 kontrole przeprowadzone były z inicjatywy własnej Urzędu Miasta, pozostałe – w wyniku zgłoszeń podmiotu odbierającego odpady, skargi zarządy osiedla, a także zgłoszenia przez mieszkańca), w 2017 r. – 6 kontroli (m.in. w wyniku zgłoszeń mieszkańców oraz podmiotów odbierających odpady), w 2018 r. – 4 kontrole (w wyniku: zgłoszeń podmiotów odbierających odpady, zgłoszenia mieszkańca oraz zarządy nieruchomości), w 2019 r. – 10 kontroli (m.in. w wyniku zgłoszeń zarządy nieruchomości, zgłoszeń podmiotów odbierających odpady). W 2020 r. przeprowadzono 1 kontrolę w wyniku zgłoszenia zarządy wspólnoty.

(akta kontroli str. 2042-2044)

Szczegółowym badaniem objęto 10 losowo wybranych kontroli³³, przeprowadzonych przez Straż Miejską w Pruszkowie. Wszystkie kontrole zostały przeprowadzone na podstawie zgłoszeń mieszkańców Pruszkowa do UMP. W żadnej kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości, właściciele nieruchomości posiadali umowy na odbiór odpadów. W aktach sprawy dotyczących ww. kontroli brak było protokołów kontroli sporządzonych zgodnie z art. 380 Poś.

(akta kontroli str. 192-336)

W UMP opracowano roczny harmonogram odbioru odpadów, który udostępniano na stronie internetowej Urzędu Miasta. Opracowane i udostępnione harmonogramy

³⁰ [...]* – złożono wniosek o wykreślenie, [...]* – złożono wniosek o wykreślenie, [...]* – kontrola nie wykazała uchybień, które naruszałaby warunki wykonywania działalności, [...]* – złożono wniosek o wykreślenie, [...]* – złożono wniosek o wykreślenie, [...]* – złożono wniosek o wykreślenie, [...]* – w trakcie kontroli.

³¹ [...]*

³² Dz. U. z 2020 r. poz. 1219, ze zm., dalej: Poś.

³³ OSO.620.2.33.2018, OSO.620.2.38.2018, OSO.620.2.8.2018, OSO.620.2.32.2017, OSO.620.2.41.2016, SM.RDz.0607.29.2016, OSO.620.2.24.2017, OSO.620.2.13.2017, WOS.620.2.35.2019, WOS.7032.5.2020.

odbioru odpadów dotyczyły (z wyłączeniem rodzajów odpadów opisanych w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*):

- odbioru odpadów segregowanych w zabudowie jednorodzinnej,
- odbioru odpadów zmieszanych komunalnych w zabudowie jednorodzinnej,
- odbioru odpadów wielkogabarytowych w zabudowie wielorodzinnej.

(akta kontroli str. 615-633)

W latach 2016-2019 podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości przekazywały: zmieszane odpady komunalne (m.in. do: instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, sortowni zmieszanych odpadów komunalnych oraz selektywnie zebranych, kompostowni kontenerowej frakcji organicznej wydzielonej ze zmieszanych odpadów komunalnych oraz odpadów organicznych selektywnie zbieranych); odpady zielone (do kompostowni odpadów zielonych); odpady z selektywnego zbierania (w zależności od rodzaju odpadu do różnych odbiorców, w tym poprzez pośredników m.in. do: prowadzących odzysk odpadów, instalacji do recyklingu opakowań z papieru i tektury, sortowni odpadów komunalnych zmieszanych i selektywnie zebranych, instalacji uzdatniania stłuczki szklanej).

(akta kontroli str. 752-754)

W kontrolowanym okresie do UMP wpłynęły 43 skargi mieszkańców dotyczące odbioru odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości.

W wyniku ich rozpatrzenia 26 skarg zostało uwzględnionych, natomiast w przypadku 17 skarg nie potwierdzono zgłaszanych zastrzeżeń.

(akta kontroli str. 2024-2026)

Oględziny miejsc zbierania odpadów przy ul. Powstańców 5 wykazały, że w pierwszym pomieszczeniu znajdowało się 9 kontenerów o pojemności 1100 l z klapami, z czego 7 było koloru niebieskiego (dwa na metale i tworzywa sztuczne, jeden na papier i cztery na odpady zmieszane), 1 zielony (z oznaczeniem do zbierania tworzyw sztucznych) i 1 czarny (był ustawiony zamknięciem klapy do ściany i niewidoczne było na jaki rodzaj odpadu był przeznaczony). Dodatkowo były 2 pojemniki mniejsze koloru niebieskiego (z oznaczeniem do zbierania szkła) i 2 koloru brązowego (z oznaczeniem do zbierania bioodpadów). W drugim pomieszczeniu były 3 kontenery o pojemności 1100 l koloru niebieskiego (1 posiadał oznaczenia do zbierania tworzyw sztucznych, odpadów surowcowych oraz papieru i tektury, 2 pozostałe były z oznaczeniami tworzyw sztucznych) i 1 mniejszy na szkło.

Przy ul. Powstańców 10 na kontenery przeznaczona była altana, w której były 3 kontenery koloru niebieskiego, bez oznaczeń na jaki rodzaj odpadów są przeznaczone (oznaczenia były zniszczone) oraz 2 duże kontenery niebieski (na papier) i żółty (na plastik i metal). Natomiast kontener mniejszy koloru zielonego (na szkło) i kontener brązowy (na bioodpady) znajdowały się na zewnątrz altany.

Przy ul. 3 Maja 15 gdzie znajduje się kamienica wielorodzinna, kontenery na odpady znajdowały się na otwartej przestrzeni: 3 pojemniki koloru niebieskiego o pojemności 1100 l (2 z oznaczeniami na papier i tekturę, 1 bez oznaczeń), 1 mniejszy koloru żółtego (z oznaczeniem na metale i tworzywa sztuczne) oraz 1 zielony na szkło. Między pojemnikami, bezpośrednio na ziemi, składowany był gruz i popiół. Teren wokół pojemników był nieuporządkowany i zanieczyszczony gruzem innymi odpadami plastikowymi i papierowymi.

Oznakowanie pojemników było niezgodnie z § 4 pkt 4 i 5 rozporządzenia MŚ ws. selektywnego zbierania odpadów (szczegółowy opis w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli str. 139-145)

10. Na terenie Miasta funkcjonował jeden PSZOK, zlokalizowany przy ul. Bryły 6, obsługiwany przez [...]³⁴. Mieszkańcy Miasta mogli dostarczyć do PSZOK odpady w postaci: papieru i tektury, opakowania z papieru i tektury, tworzywa sztuczne, opakowania z tworzyw sztucznych, opakowania wielomateriałowe, szkło, opakowania ze szkła, bioodpady, przeterminowane leki, chemikalia, zużyte akumulatory i baterie, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, meble i inne odpady wielkogabarytowe, odpady budowlane i remontowe, zużyte opony, popiół, tekstylia, odzież, odpady niekwalifikujące się do odpadów medycznych powstałe w gospodarstwach domowych w wyniku przyjmowania produktów leczniczych.

Ograniczenia w ilości przyjmowanych odpadów dla mieszkańców Pruszkowa dotyczyły odpadów budowlanych i remontowych – 1 000 kg na rok z gospodarstwa domowego oraz zużytych opon (opony pojazdów osobowych do 8 szt. na rok z gospodarstwa domowego).

(akta kontroli str. 160-164, 384-385)

11. W kontrolowanym okresie Prezydent Miasta udzielał zamówień na odbiór i zagospodarowanie odpadów od właścicieli nieruchomości zamieszkałych na podstawie przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych³⁵.

W latach 2016-2020 (do 30 czerwca) przeprowadzono 3 postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych, na podstawie których zawarto 3 umowy na odbiór i zagospodarowanie odpadów³⁶. Realizacja 2 z tych umów była nierzetelnie nadzorowana przez Prezydenta Miasta, a miesięczne sprawozdania z realizacji 2 umów nierzetelnie rozliczano (szczegółowy opis w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

W ramach postępowań przetargowych na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych, w specyfikacjach istotnych warunków zamówienia³⁷ wskazano wymagania określone w ucpg, tj. wymogi dotyczące przekazywania odebranych niesegregowanych odpadów komunalnych do instalacji komunalnych, rodzaje odpadów odbieranych selektywnie od właścicieli nieruchomości, standard sanitarny wykonywania usług oraz ochrony środowiska, obowiązek prowadzenia dokumentacji związanej z działalnością objętą zamówieniem, sposób postępowania w przypadku stwierdzenia nieselektywnego zbierania odpadów, wykaz instalacji, do których podmiot odbierający odpady komunalne od właścicieli nieruchomości był obowiązany przekazać te odpady, szczegółowe wymagania stawiane przedsiębiorcom odbierającym odpady komunalne od właścicieli nieruchomości.

(akta kontroli str. 1575-2022)

³⁴ Na podstawie umów: nr OSO/48/2017 z 28 kwietnia 2017 r., dotyczącej m.in. prowadzenia PSZOK na terenie Miasta od 1 maja 2017 r. do 30 kwietnia 2020 r., a następnie nr WOS/57/2020 z 19 maja 2020 r.

³⁵ Dz. U. z 2019 r. poz. 1843, ze zm., dalej: *Pzp*.

³⁶ Umowa nr OSO/4/2016 z 18 grudnia 2015 r. zawarta pomiędzy Prezydentem Miasta, a [...]^{*)} na Świadczenie usług związanych z odbieraniem i zagospodarowaniem odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych na terenie miasta Pruszkowa oraz ich zagospodarowaniem. Umowa nr OSO/48/2017 z 28 kwietnia 2017 r. zawarta pomiędzy Prezydentem Miasta, a [...]^{*)} na Świadczenie usług związanych z odbieraniem i zagospodarowaniem odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych na terenie miasta Pruszkowa oraz ich zagospodarowaniem. Umowa nr WOS/57/2020 z 19 maja 2020 r. zawarta pomiędzy Prezydentem Miasta, a [...]^{*)} na Świadczenie usług związanych z odbieraniem i zagospodarowaniem odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych na terenie miasta Pruszkowa oraz ich zagospodarowaniem.

³⁷ Dalej: SIWZ.

Prezydent Miasta, na podstawie art. 6d ust. 4 pkt 5 ucpg, zobowiązywał oferentów w SIWZ³⁸ do wskazania instalacji, do których podmiot odbierający odpady komunalne od właścicieli nieruchomości będzie obowiązany przekazać odebrane odpady.

Przedmiot zamówień udzielanych w latach 2016-2020 obejmował odbiór od właścicieli nieruchomości i zagospodarowanie:

- niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych;
- selektywnie zebranych odpadów komunalnych, takich jak: tworzywa sztuczne, metal, opakowania wielomateriałowe, szkło papier;
- odpadów ulegających biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów;
- mebli i innych odpadów wielkogabarytowych;
- zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego;
- odzieży i tekstyliów;
- zużytych opon, pochodzących z gospodarstwa domowego;
- odpadów z PSZOK pochodzących z gospodarstw domowych;
- przeterminowanych leków ze stacjonarnego punktu odbioru przeterminowanych leków;
- zużytych baterii i akumulatorów;
- odpadów typu *drobne elektroodpady*.

(akta kontroli str. 1677-2008)

W latach 2019-2020 (do 30 września) [...]*) zgłosiło do UMP 106 nieprawidłowości w zakresie segregacji przez mieszkańców Pruszkowa odpadów (mi.in. zawierające informacje o znajdowaniu się w danym pojemniku odpadów niedozwolonych). W przypadku wszystkich stwierdzonych nieprawidłowości Prezydent nie naliczył podwyższonej opłaty (szczegółowy opis w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli str. 87-107)

12. W okresie objętym kontrolą dwukrotnie (22 września 2017 r. oraz 22 lipca 2020 r.) przeprowadzono oględziny PSZOK, z których sporządzono protokoły oględzin i dokumentację fotograficzną. W wyniku przeprowadzonych oględzin nie stwierdzono nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 68-79)

13. W UMP, w okresie objętym kontrolą, zostały sporządzone 4 *Roczne analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Miasta Pruszkowa*³⁹, tj. za 2016 r., za 2017 r. za 2018 r. i za 2019 r. Analizy zostały upublicznione na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Miasta. Prezentowane w analizach dane o ilości oraz rodzajach odpadów komunalnych wytworzonych, zebranych i odebranych: od właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy, od właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy oraz z PSZOK, na terenie Miasta, w latach 2016-2019, były spójne z danymi zamieszczonymi w sprawozdaniach Prezydenta Miasta.

(akta kontroli str. 945-1016)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Prezydent Miasta nierzetelnie nadzorował realizację umowy nr OSO/48/2017 z 28 kwietnia 2017 r., zawartej pomiędzy Prezydentem Miasta, a [...]*) na

³⁸ We wzorze umowy stanowiącym załącznik do SIWZ.

³⁹ *Roczna analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Miasta Pruszków za 2016 r., Roczna analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Miasta Pruszków za 2017 r., Roczna analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Miasta Pruszków za 2018 r., Roczna analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Miasta Pruszków za 2019 r.*

Świadczenie usług związanych z odbieraniem i zagospodarowaniem odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych na terenie miasta Pruszkowa oraz ich zagospodarowaniem. Na podstawie 29 wybranych raportów⁴⁰ oraz 264 kart drogowych stwierdzono, że w 2019 r. odebrano 661,11 Mg, a w 2020 r. – 358,280 Mg, odpadów selektywnie zbieranych frakcji papieru i frakcji tworzyw sztucznych⁴¹ w sposób powodujący ich zmieszanie, co było działaniem niezgodnym z:

- art. 9e ust. 2 ucpg, w świetle którego zakazuje się mieszania selektywnie zebranych odpadów komunalnych różnych rodzajów ze sobą;
- § 5 pkt 2.1. lit. i ww. umowy nr OSO/48/2017 z 28 kwietnia 2017 r., zobowiązującym [...]*) do odbierania i transportu odpadów zbieranych selektywnie w taki sposób aby nie dopuścić do ich zmieszania.

Ponadto opisane wyżej działania były niezgodne z art. 6ka ust. 1 ucpg stanowiącym, że w przypadku niedopełnienia przez właściciela nieruchomości obowiązku selektywnego zbierania odpadów komunalnych, podmiot odbierający odpady komunalne przyjmuje je jako niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne i powiadamia o tym wójta, burmistrza lub prezydenta miasta oraz właściciela nieruchomości.

Jak wynika z przesyłanych raportów z selektywnej zbiórki w zabudowie wielorodzinnej, w systemie pojemnikowym, odbiorca odpadów w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości działań niezgodnie z art. 6ka ust. 1 ucpg i odbierał odpady jako segregowane. W raportach z selektywnej zbiórki odpadów z zabudowy wielorodzinnej i jednorodzinnej za okres 2019-2020 nie stwierdzono, że odpady nieprawidłowo segregowane odbierane były jako zmieszane.

(akta kontroli str. 110-132, 169-171, 1343-1434, 1663-1676, 2033-2038, 2052-2057)

Jak wyjaśnił Prezydent Miasta: nie posiadał wiedzy w tym zakresie, aby odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych było realizowane niezgodnie z umową. [...] Wykonawca przekazywał do urzędu drogą elektroniczną wygenerowane z systemu raporty selektywnej zbiórki w zabudowie wielorodzinnej. Raporty te uwzględniały wykonaną trasę z danego dnia w danej dzielnicy miasta. Zawierały one wykaz zbiorczy nieruchomości wraz z ilościami opróżnionych pojemników oraz ewentualnymi nieprawidłowościami w gromadzeniu odpadów w postaci dokumentacji fotograficznej. Ponadto od końca marca 2020 r wykonawca przekazywał protokoły niezgodności, zawierające informacje o znajdowaniu się w danym pojemniku odpadów niedozwolonych, które powinny znajdować się w pojemnikach odpowiednio do tego przeznaczonych.

Naczelnik wyjaśniła m.in.: poszczególne frakcje odpadów zbierane są oddzielnie. Urząd podejmuje działania w zakresie poprawy jakości sprawozdawczości przekazywanej przez zakład odbierający odpady w sposób żeby dokumenty jasno odzwierciedlały stan faktyczny. [...] Odbiór odpadów segregowanych w zabudowie jednorodzinnej odbywa się dwoma pojazdami – pojazd dwukomorowy odbiera frakcje papieru oraz tworzyw sztucznych i metali, oddzielny pojazd (najczęściej samochód typu „hak” z odkrytym kontenerem) odbiera frakcję szkła. W załączeniu do niniejszego pisma przekazuję dokumentację fotograficzną przedstawiającą odbiór frakcji papieru oraz tworzyw sztucznych i metali

⁴⁰ Raporty z zabudowy wielorodzinnej z dni: 7, 8, 17, 21, 24 stycznia 2019 r.; 18, 25, 28 marca 2019 r.; 7, 11 listopada 2019 r.; 2, 3, 5, 9, 10, 12 grudnia 2019 r.; 13, 17 lutego 2020 r.; 21, 23 kwietnia 2020 r.; 4, 5, 7 maja 2020 r. Raporty z zabudowy jednorodzinnej z dni: 2, 8, 16 maja 2018 r.; 6, 8, 20, 22 maja 2019 r.

⁴¹ Masy odpadów wyliczono na podstawie 142 kart drogowych śmieciarki o numerze bocznym 2591 w 2019 r. i 122 kart drogowych śmieciarki o numerze bocznym 2591 w 2020 r.

pojazdem dwukomorowym. Worki ze szkłem zostały przy posesjach oczekując na następny samochód. Kierowca pierwszego samochodu sporządza wspólny raport w oparciu o frakcje i ilość worków papieru, tworzyw sztucznych i metali, jak również zaznacza ilość worków ze szkłem, które czekają na następny pojazd.

(akta kontroli str. 71-107)

Zdaniem NIK przedstawiane raporty z selektywnej zbiórki wskazywały, że odbierano odpady pochodzące z selektywnej zbiórki w sposób doprowadzający do ich zmieszania. Mieszanie selektywnie zbieranych odpadów mogło spowodować, że są one złej jakości, nie kwalifikują się do przetworzenia w procesie recyklingu odpadów. Pomimo, że umowa nr OSO/48/2017 z 28 kwietnia 2017 r. nie przewidywała naliczenia kar za mieszanie odpadów selektywnie zbieranych, to zgodnie z art. 9x ust. 1 pkt 2 ucpg – stanowiącym, że przedsiębiorca odbierający odpady komunalne od właścicieli nieruchomości, który miesza selektywnie zebrane odpady komunalne ze zmieszanyimi odpadami komunalnymi lub selektywnie zebrane odpady różnych rodzajów ze sobą, podlega karze pieniężnej w wysokości od 10 000 zł do 50 000 zł – Prezydent Miasta powinien naliczyć karę pieniężną.

2. W UMP nie aktualizowano ewidencji umów na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy. Według zestawienia sporządzonego na potrzeby kontroli NIK liczba nieruchomości niezamieszkałych na terenie Miasta wynosiła w 2016 r. – 1 173, w 2017 r. – 1 185, w 2018 r. – 1 278, w 2019 r. – 1 306. Natomiast z prowadzonej przez Urząd Miasta ewidencji takich umów wynika, że podpisanych było 1 243 umów.

(akta kontroli str. 68-86, 146-152)

Jak wyjaśniła Naczelnik: *Dokonyamy całkowitej weryfikacji wszystkich aktualnie obowiązujących umów poprzez wystąpienie do poszczególnych przedsiębiorców wpisanych do rejestru działalności regulowanej z prośbą o przekazanie aktualnego spisu umów. Wykonamy nowy rejestr.*

(akta kontroli str. 153-155)

W ocenie NIK za nierzetelne należy uznać postępowanie polegające na prowadzeniu w Urzędzie Miasta niekompletnej ewidencji umów na odbieranie odpadów komunalnych, zawartych pomiędzy właścicielami nieruchomości niezamieszkałych a podmiotami odbierającymi odpady komunalne. Brak aktualizacji przedmiotowej ewidencji utrudniał weryfikację prawidłowości danych, a Prezydent Miasta nie miał pełnej informacji, czy wszystkie nieruchomości niezamieszkałe posiadają stosowne umowy.

3. Nierzetelnie rozliczano w UMP miesięczne sprawozdania z realizacji umów na *Świadczenie usług związanych z odbieraniem i zagospodarowaniem odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych na terenie Miasta Pruszkowa oraz ich zagospodarowanie* za lata 2016-2020 (do 30 czerwca), gdyż:

- a) Zgodnie z umową nr OSO/4/2016 z 18 grudnia 2015 r., zawartą z [...]*, wykonawca zobowiązany był do sporządzania dla odpadów komunalnych zbieranych selektywnie informacji o rodzaju i ilości odebranych odpadów selektywnie zebranych w systemie indywidualnym oraz w systemie zbiorowym (§ 5 pkt 7.2. lit b). Miesięczne sprawozdania za lata 2016-2017 (do 30 kwietnia) zostały sporządzone niezgodnie z § 5 pkt 7.2. lit b ww. umowy. W sprawozdaniach tych brak było informacji o rodzaju i ilości odebranych odpadów z podziałem na system zbiorowy i indywidualny (masa odpadów podana była łącznie). Brak było również informacji o częstotliwości opróżnień poszczególnych zestawów do segregacji odpadów.

b) Zgodnie z umową nr OSO/48/2017 z 28 kwietnia 2017 r., zawartą z [...]*), wykonawca zobowiązany był do sporządzania dla odpadów komunalnych zbieranych selektywnie informacji o rodzaju i ilości odebranych odpadów selektywnie zebranych w systemie indywidualnym oraz w systemie zbiorowym (§ 5 pkt 7.2. lit b). Miesięczne sprawozdania za lata 2017-2020 (do 30 czerwca) zostały sporządzone niezgodnie z § 5 pkt 7.2. lit b ww. umowy. W sprawozdaniach tych brak było informacji o rodzaju i ilości odebranych odpadów z podziałem na system zbiorowy i indywidualny (masa odpadów podana była łącznie). Brak było również informacji o częstotliwości opróżnień poszczególnych zestawów do segregacji odpadów.

(akta kontroli str. 87-107)

Jak wyjaśnił Prezydent Miasta: *Przekazywane do Urzędu Miasta miesięczne raporty dotyczące realizacji umowy OSO/48/2017 z dnia 28.04.2017 r. [...] OSO/4/2016 z dnia 18.12.2015 r. zawierały zsumowane ilości odebranych odpadów zarówno z zabudowy jednorodzinnej jak i wielorodzinnej. Do raportów składane były również zestawienia odebranych ilości pojemników wraz z ich częstotliwością. W trakcie trwania miesiąca [...]*) przekazywało również raporty z odbioru odpadów segregowanych w systemie workowym. Wobec tego Urząd posiadał wiedzę o sposobie odbierania i zagospodarowania odpadów segregowanych. Dodatkowo zamawiający na bieżąco czerpał wiedzę z wizji w terenie, informacji przekazywanych przez mieszkańców, zarządców nieruchomości oraz bezpośrednio od [...]*).*

(akta kontroli str. 87-107, 110-132, 169-171)

Najwyższa Izba Kontroli nie podziela oceny Prezydenta Miasta, ponieważ przekazywane raporty nie przedstawiały powyższych danych. W przedłożonych kontrolerom NIK sprawozdaniach brak było informacji o rodzaju i ilości odebranych odpadów z podziałem na system zbiorowy i indywidualny (masa odpadów podawana była łącznie). Brak było również informacji o częstotliwości opróżnień poszczególnych zestawów do segregacji odpadów, co przy braku opracowanego harmonogramu odbioru odpadów segregowanych z terenu nieruchomości wielorodzinnych powodowało, że Prezydent Miasta nie posiadał wiedzy co do sposobu i terminów odbioru odpadów segregowanych.

4. Nie naliczono podwyższonych opłat w przypadku stwierdzenia, że pomimo złożonych deklaracji segregowania odpadów, właściciele nieruchomości zamieszkałych nie segregowali odpadów. W latach 2019-2020 (do 30 września) [...]*) zgłosiło 106 nieprawidłowości w zakresie segregacji odpadów. Dla nieruchomości znajdujących się przy ulicach: [...]**), nieprawidłowości wystąpiły od 2 do 5 razy w analizowanym okresie.

(akta kontroli str. 110-132, 169-171, 1490-1574)

Jak wyjaśnił Prezydent Miasta: *Informacje o nieprawidłowościach w zakresie segregacji odpadów, występujących po kilka razy na nieruchomościach ujętych w zestawieniu do niniejszego pisma, były przekazywane drogą elektroniczną do właściwych zarządców oraz administratorów budynków będących w zasobach komunalnych celem podjęcia stosownych działań mających za zadanie ich wyeliminowanie. Informacje te zawierały adnotacje o konieczności podjęcia ze strony administratorów działań zmierzających do uprzątnięcia znajdujących się w pojemnikach niedozwolonych odpadów lub właściwym sortowaniu odpadów.*

(akta kontroli str. 87-107)

Zdaniem NIK w przypadku powtarzających się nieprawidłowości przy segregacji odpadów przez właścicieli nieruchomości Prezydent Miasta powinien, zgodnie z art. 6ka ust. 2 ucpg, wszcząć postępowanie w sprawie określenia wysokości

opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi i w drodze decyzji określić wysokość opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi za miesiąc lub miesiące – a w przypadku nieruchomości, o których mowa w art. 6j ust. 3b ucpg, za rok – w których nie prowadzono selektywnego zbierania odpadów komunalnych, stosując wysokość stawki opłaty podwyższonej, o której mowa w art. 6k ust. 3 ucpg.

5. Wystąpiły przypadki nierzetelnej kontroli złożonych deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi z lat 2016-2020. Z 26 zbadanych deklaracji w 2 właściciel błędnie wyliczył wysokość opłaty:
- w deklaracji (zmiany) z 31 grudnia 2016 r. dla nieruchomości przy ul. [...]**) wskazano liczbę osób 33 (stawka od osoby 11 zł), wyliczono miesięczną opłatę w wys. 242 zł, a powinno być 363 zł;
 - w deklaracji z 1 września 2020 r. dla nieruchomości przy ul. [...]**) wskazano 35 osób, stawkę 35 zł/osobę i miesięczną wys. opłaty 980 zł, a powinno być 1 225 zł (w deklaracji nie wskazano żadnych częściowych zwolnień z opłaty dla rodzin wielodzietnych i posiadaczy kompostowników).

(akta kontroli str. 1555-1556, 1569-1570)

Jak wyjaśnił Prezydent Miasta: *W przypadku złożonej zmiany (31.12.2016 r.) deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi dla nieruchomości przy ulicy Parkowej 10 błędnie wyliczona miesięczna kwota opłaty (na deklaracji) została uznana jako błąd rachunkowy. Błąd ten nie miał wpływu na wyliczenie prawidłowej opłaty, (zgodnie z obowiązującą uchwałą) system wyliczył miesięczną kwotę opłaty w wysokości 363 zł (33 osoby x 11 zł = 363 zł). W załączeniu przedstawiam wykaz wpłat za rok 2016.*

W przypadku złożonej zmiany (1.09.2020 r.) deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi dla nieruchomości przy ulicy Parkowej 10 błędnie wyliczona miesięczna kwota opłaty została uznana jako błąd rachunkowy. Błąd ten nie miał wpływu na wyliczenie prawidłowej opłaty, zgodnie z obowiązującą uchwałą system wyliczył miesięczną opłatę w wysokości 1 225 zł za miesiąc wrzesień 2020 roku (35 osoby x 35 zł = 1 225 zł).

(akta kontroli str. 110-132)

Zdaniem NIK składane deklaracje powinny być rzetelnie sprawdzane pod względem danych w nich zawartych, jeszcze przed wprowadzeniem ich do systemu wyliczającego wysokość opłaty, tak aby właściciel nieruchomości posiadał wiedzę o właściwej wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami.

6. W wyniku analizy 4 faktur⁴² wystawionych w związku z realizacją umowy nr WOS/57/2020 z 19 maja 2020 r., zawartej pomiędzy Prezydentem Miasta a [...]*) na Świadczenie usług związanych z odbieraniem i zagospodarowaniem odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych na terenie miasta Pruszkowa oraz ich zagospodarowaniem, stwierdzono w jednym przypadku (faktura nr 2962/06/2020 oraz faktura korygująca nr K/13/07/2020), że łączna masa odpadów wyniosła 1 942,05 Mg i była wyższa o 133,24 Mg od masy odpadów wskazanej w raporcie miesięcznym stanowiącym załącznik do ww. faktur. Masy odpadów zmieszanych o kodzie 20 03 01 były różne na fakturze nr K/13/07/2020 (1 220,07 Mg) i w raporcie miesięcznym (1 055,880 Mg).

(akta kontroli str. 2027- 2038)

⁴² Faktura vat nr 2962/06.2020, faktura vat nr 2997/07/2020, faktura vat nr 2969/08/2020, faktura vat nr 3025/09/2020.

Jak wyjaśnił Prezydent Miasta: Łączna masa odpadów odebranych z terenu gminy i zebranych na PSZOK jest zgodna z fakturą i wynosi 1 942,050 Mg. Masa odpadów zmieszanych odebranych w czerwcu 2020 wynosiła 1 220,070 Mg i jest zgodna z zestawieniem „ILOŚĆ ODPADÓW ODEBRANYCH/ZEBRANYCH Z GMINY PRUSZKÓW W CZERWCU 2020 R. Ilość odpadów na fakturze K/13/07/2020 jest zgodna z zestawieniem „ILOŚĆ ODPADÓW ODEBRANYCH/ZEBRANYCH Z GMINY PRUSZKÓW W CZERWCU 2020 R.” Masa 0,420 Mg uwzględniona na fakturze przed korektą dotyczyła ilości odebranych przeterminowanych lekarstw 20 01 32. Ilości odebranych i zebranych odpadów weryfikowane są na podstawie miesięcznego zestawienia i dołączonych do niego kart przekazania odpadów komunalnych. Jest to pierwsza faktura wg. nowych zasad związanych z nową umową na odbiór odpadów. Weryfikacja składanych przez wykonawcę faktur odbywa się poprzez liczenie ilości poszczególnych frakcji odpadów ujętych w każdej z kart przekazania odpadów oraz kart ewidencji odpadów, następnie poprzez sprawdzenie podanych w wykazie ilościowym mas odebranych odpadów.

(akta kontroli str. 110-132)

Zdaniem NIK stwierdzone różnice świadczą o braku należytego nadzoru nad realizacją umowy. W przypadku złożenia faktury korygującej powinien zostać zaktualizowany raport miesięczny, tak aby przedstawione masy odpadów były zgodne zarówno na fakturze jak i w raporcie.

7. Nie opracowano, od 28 kwietnia 2017 r. do 30 kwietnia 2020 r., harmonogramu odbioru odpadów komunalnych dla zabudowy wielorodzinnej, co było niezgodne z § 5 pkt 6 umowy nr OSO/48/2017 z 28 kwietnia 2017 r. zawartej z [...]*) na Świadczenie usług związanych z odbieraniem i zagospodarowaniem odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych na terenie Miasta Pruszkowa oraz ich zagospodarowanie. Jak wynika z przedstawionych harmonogramów dotyczyły one tylko zabudowy jednorodzinnej, a w zabudowie wielorodzinnej opracowano tylko harmonogramy odbioru gabarytów.

(akta kontroli str. 615-633)

Jak wyjaśnił Prezydent Miasta: odbiór odpadów z zabudowy wielorodzinnej zgodnie z zapisami Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta Pruszkowa powinien zapobiegać przepełnieniu pojemników, dlatego częstotliwość odbioru odpadów jest indywidualna dla każdej nieruchomości. Terminy odbiorów jak i częstotliwość jest ustalana pomiędzy [...]*), urzędem miasta a osobą odpowiedzialną za zarządzanie budynkiem wielorodzinnym. Częstotliwość ta może się zmieniać w zależności od zmian w deklaracjach, dlatego nie są drukowane harmonogramy. Ponieważ nie ma takiej technicznej możliwości, aby wydrukować kilkaset kalendarzy, które podlegałyby zmianom.

(akta kontroli str. 87-107)

Zdaniem NIK, brak opracowania harmonogramów dla odbioru odpadów z terenu nieruchomości wielorodzinnych powodował, że Prezydent Miasta nie posiadał wiedzy i możliwości kontroli odbioru odpadów komunalnych z terenu nieruchomości wielorodzinnych.

8. Niezgodnie z § 4 pkt 4 i 5 rozporządzenia MŚ ws. selektywnego zbierania odpadów oznakowano pojemniki przy ul. Powstańców 5, Powstańców 10 oraz ul. 3 Maja 15. W toku przeprowadzonych oględzin miejsc zbierania odpadów przy ul. Powstańców 5 stwierdzono, że z 9 kontenerów o pojemności 1 100 l: 7 było koloru niebieskiego (2 przeznaczone na metale i tworzywa sztuczne, 1 na papier i 4 na odpady zmieszane), 1 zielony (z oznaczeniem do zbierania tworzyw

sztucznych) i 1 czarny (był ustawiony zamknięciem kłapy do ściany i niewidoczne było na jaki rodzaj odpadu był przeznaczony).

(akta kontroli str. 139-145, 147-152)

Jak wyjaśnił Prezydent Miasta: *Posesje przy ul. Powstańców 10 oraz 3-go Maja 15 zostały wyposażone w pojemniki do selektywnej zbiórki odpadów zgodnie z kolorystyką spełniającą wymagania Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów – tj. w niebieskie pojemniki przeznaczone na papier i tekturę, żółte pojemniki przeznaczone na tworzywa sztuczne i metale oraz zielone pojemniki przeznaczone na szkło, natomiast pojemniki znajdujące się w śmietniku wspólnoty mieszkaniowej przy ul. Powstańców 5 oczekują w dalszej kolejności na zmianę kolorystyki w miarę posiadanych środków finansowych. Pojemniki były oznaczone w sposób trwały i czytelny.*

(akta kontroli str. 147-152)

Z przeprowadzonych oględzin i załączonej dokumentacji fotograficznej wynika, że przedmiotowe pojemniki nie posiadały właściwego oznaczenia zgodnego z § 4 pkt 4 rozporządzenia MŚ ws. selektywnego zbierania odpadów, wskazującego, że frakcje odpadów, o których mowa w § 3 pkt 3 i 4, w skład których wchodzi odpady metali (w tym odpady opakowaniowe z metali), odpady tworzyw sztucznych (w tym odpady opakowaniowe tworzyw sztucznych) oraz odpady opakowaniowe wielomateriałowe, zbiera się w pojemnikach koloru żółtego oznaczonych napisem *Metale i tworzywa sztuczne*; zgodnie z § 6 ust. 2 tego rozporządzenia pojemniki stosowane przed dniem wejścia w życie rozporządzenia oznacza się napisami, o których mowa w § 4, w terminie nie dłuższym niż 6 miesięcy od dnia wejścia w życie przedmiotowego rozporządzenia (tj. od 1 lipca 2017 r.).

OCENA CZĄSTKOWA

Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 3 ucpg Miasto powinno objąć systemem gospodarowania odpadami wszystkich właścicieli zamieszkałych nieruchomości. Kontrola ujawniła, że nie podjęto działań w celu ustalenia liczby nieruchomości zamieszkałych. Tym samym Prezydent Miasta nie posiadał wiedzy, czy wszystkie nieruchomości zamieszkałe zostały objęte systemem gospodarowania odpadami.

Prezydent Miasta, na podstawie obowiązujących regulaminów, określił wymagania w zakresie prowadzenia selektywnego zbierania odpadów komunalnych następujących frakcji: papieru, metalu, tworzyw sztucznych (plastiku), opakowań wielomateriałowych, szkła, odpadów komunalnych ulegających biodegradacji oraz zapewnił dostęp do PSZOK. Na podstawie sprawozdań przekazywanych przez podmioty odbierające odpady komunalne, Prezydent Miasta dysponował wiedzą dotyczącą poszczególnych frakcji odpadów odebranych z terenu Miasta.

W latach 2016-2020 zlecał wykonywanie odbioru i zagospodarowania odpadów z terenu Miasta w drodze zamówień publicznych. W zawieranych umowach na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych prawidłowo wskazywał wymogi wynikające z ucpg. Jednakże nadzór Prezydenta Miasta nad realizacją umowy nr OSO/48/2017 był nierzetelny, co spowodowało że podmiot odbierający odpady odebrał w 2019 r. 661,11 Mg, a w 2020 r. – 358,280 Mg odpadów selektywnie zbieranych frakcji papieru i frakcji tworzyw sztucznych w sposób powodujący ich zmieszanie.

Ponadto, w badanym obszarze stwierdzono, że w latach 2016-2020 Miasto nie sprawowało właściwego nadzoru nad wykonaniem umów w zakresie odbierania odpadów przy miesięcznych rozliczeniach, w wyniku czego stwierdzono przypadki rozliczania umów na podstawie błędnie sporządzanych sprawozdań oraz wystawianych faktur.

Nierzetelnie prowadzono ewidencję umów na odbieranie odpadów komunalnych pomiędzy podmiotem odbierającym odpady, a właścicielami nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, ponieważ nie była ona na bieżąco aktualizowana. Dopiero w trakcie kontroli NIK podjęto działania w celu aktualizacji rejestru umów. Ponadto, stwierdzono, że Prezydent Miasta nie nakładał wyższych opłat w przypadku stwierdzonych nieprawidłowości segregacji odpadów przez mieszkańców, a także wystąpiły przypadki nierzetelnej kontroli złożonych deklaracji.

OBSZAR

2. Prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie sposobu postępowania z odpadami komunalnymi.

Opis stanu faktycznego

1. W okresie objętym kontrolą prowadzono działania informacyjne i edukacyjne polegające przede wszystkim na organizacji akcji, konkursów, szkoleń oraz publikacji ulotek w zakresie gospodarki odpadami.

W latach 2016-2020 (do 30 czerwca) przeprowadzono 30 różnych przedsięwzięć w celu rozpowszechnienia wiedzy oraz zwiększenia świadomości mieszkańców w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi. I tak, w:

- 2016 r. przeprowadzono 7 przedsięwzięć takich jak: organizacja konkursów dla szkół podstawowych, akcja sprzątanie świata, rozdawanie ulotek;
- 2017 r. przeprowadzono 8 przedsięwzięć takich jak: organizacja warsztatów i szkoleń, zakup plakatów i naklejek dotyczących właściwej segregacji odpadów;
- 2018 r. przeprowadzono 6 przedsięwzięć takich jak: organizacja konkursów dla szkół podstawowych, akcja sprzątanie świata, rozdawanie ulotek;
- 2019 r. przeprowadzono 5 przedsięwzięć, w tym uruchomiono dwa punkty w formie tablic z przeznaczeniem na drobne elektroodpady (np. telefony, ładowarki oraz na baterie, małe tonery, kasety VHS i płyty);
- 2020 r. przeprowadzono 4 przedsięwzięcia w zakresie organizacji akcji edukacyjno-ekologicznych w szkołach i przedszkolach.

Łączna kwota wydatkowana na ten cel to 182 464,21 zł (z czego: w 2016 r. – 18 693, 25 zł, w 2017 r. – 88 067,24 zł, w 2018 r. – 27 711,79 zł, w 2019 r. – 43 056,93 zł, w I półroczu 2020 r. – 4 935,00 zł). Działania były finansowane z budżetu Miasta w ramach wydatków przeznaczonych na promocję jednostki samorządu terytorialnego. Realizowane działania kierowane były do mieszkańców Pruszkowa z podziałem na różne grupy wiekowe.

(akta kontroli str. 634-700)

2. Miasto prowadziło stronę internetową pod adresem: <https://www.pruszkow.pl>. w zakładce *Odpady i Recykling*: <https://www.pruszkow.pl/srodowisko/odpady-i-recykling/>, w której znajdują się informacje wymagane ustawą ucpg, tj.:

- o miejscach zagospodarowania przez podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości z terenu danej gminy niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych, bioodpadów stanowiących odpady komunalne oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania (art. 3 ust. 2 pkt 9 lit. b ucpg);
- o osiągniętych przez gminę oraz podmioty odbierające odpady komunalne na podstawie umowy z właścicielem nieruchomości, w danym roku kalendarzowym, wymaganych poziomach recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania; dodatkowo jest przedstawiona informacja o osiągniętym poziomie recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych (art. 3 ust 2 pkt 9 lit. c ucpg);
- o PSZOK (art. 3 ust. 2 pkt 9 lit. d ucpg), zawierające:

- firmę, oznaczenie siedziby i adres albo imię, nazwisko i adres prowadzącego punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych,
- adresy punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych na terenie gminy; w odrębnej zakładce: <https://www.pruszkow.pl/wp-content/uploads/2019/06/harmonogram-odpad>, określono rodzaj przyjmowanych odpadów oraz dni i godziny ich przyjmowania;
- o punktach zbierających zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny pochodzący z gospodarstw domowych, o których mowa w ustawie z dnia 11 września 2015 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym⁴³ (art. 3 ust 2 pkt 9 lit. e ucpg), zawierające:
 - firmę, oznaczenie siedziby i adres albo imię, nazwisko i adres zbierającego zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
 - adresy punktów zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego na terenie gminy;
- o adresach punktów zbierania odpadów folii, sznurka oraz opon, powstających w gospodarstwach rolnych lub zakładach przetwarzania takich odpadów, jeżeli na obszarze gminy są położone gospodarstwa rolne (art. 3 ust 2 pkt 9 lit. f ucpg);
- o podmiotach odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości z terenu gminy, zawierające: firmę, oznaczenie siedziby i adres albo imię, nazwisko i adres podmiotu odbierającego odpady komunalne od właścicieli nieruchomości (art. 3 ust 2 pkt 9 lit. a ucpg) – na stronie: <https://bip.pruszkow.pl/index.php?id=569> w załączniku excel;
- analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi (art. 9tb ust. 3 ucpg) za 2018 r. i 2019 r. – na stronie: <https://bip.pruszkow.pl/index.php?id=452>.

Harmonogramy odbioru odpadów umieszczone były na stronie: <https://www.pruszkow.pl/srodowisko/odpady-i-recykling/terminy-odbioru-odpadow/>.

Wydział Ochrony Środowiska przygotowywał merytoryczną treść informacji do zamieszczenia na stronie internetowej i BIP, natomiast za samo umieszczanie treści na stronie www.pruszkow.pl odpowiadali pracownicy Biura Promocji i Marketingu, a na stronie BIP – pracownicy Wydziału Organizacyjnego.

(akta kontroli str. 108-109)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Prezydent Miasta prowadził na bieżąco działania informacyjne i edukacyjne w zakresie postępowania z odpadami komunalnymi. Udostępniane na stronie internetowej Urzędu Miasta informacje były aktualizowane, a ich zakres odpowiadał wymaganiom ucpg.

III. Uwagi i wnioski

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

1. Dokonanie aktualizacji rejestru umów na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy.
2. Wzmocnienie nadzoru nad kontrolą składanych deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.
3. Wzmocnienie nadzoru nad rozliczaniem faktur z realizacji umowy nr WOS/57/2020 zawartej pomiędzy Prezydentem Miasta, a [...]*) na

⁴³ Dz. U. z 2020 r. poz. 1893, ze zm.

Świadczenie usług związanych z odbieraniem i zagospodarowaniem odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych na terenie miasta Pruszkowa oraz ich zagospodarowaniem.

4. Dokonanie właściwego oznaczenia pojemników na terenie nieruchomości zamieszkałych, zgodnie z § 4 pkt 4 rozporządzenia MŚ ws. selektywnego zbierania odpadów.
5. Nakładanie podwyższonych opłat w przypadkach niewłaściwego segregowania odpadów przez mieszkańców Pruszkowa.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Środowiska Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia 22 stycznia 2021 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Środowiska
p.o. Dyrektor

Tomasz Gawel

Kontroler:

Waldemar Brodziuk
główny specjalista kp.

*) Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U z 2020 r. poz. 2176.) i art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2020 r. poz. 1913) Najwyższa Izba Kontroli wyłączyła jawność informacji posiadających wartość gospodarczą. Wyłączeń tych dokonano w interesie przedsiębiorców.

**) Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2020 r., poz. 2176.) NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie nazwisk osób fizycznych. Wyłączeń tych dokonano ze względu na prywatność osób fizycznych.